

Kacsák és pálmák

A német evangélikus teológus, szűkebb szakterülete szerint heortológus, Karl-Heinrich Bieritz előadása —a Magyar Egyházzenei Társaság IX. Kongresszusa nyitóestjén— nagyon szemléletes példával világította meg a késő modern s a keresztény ünnepkultúra különbségét. A híres, türingiai Erfurtban, amelynek egyetemén Luther is tanult s amelynek ágostonos kolostorába belépve kezdte szerzetesi életét, virágvasárnap a dómtéren pálmát lengető hívek lélekben Jeruzsálemben fogadják a számaron ülő Királyt, míg mások a Gera folyón rendezett műanyagkacsa-úsztató happeningen vesznek részt. Az előadás nem sopánkodott, nem moralizált az üzleti célú ostobaság és a visszaszoruló kereszténység szellemi ütközetén, hanem teológiai—s ami magyar egyházi közegben talán példátlan—általános kultúratudományi szempontok szerint, nagyon komoly kortárs elméleti alapozással tárgyalta a kongresszus fő témáját: a liturgikus év értelmét, szerepét és a mai korban azt érő kihívásokat. Miközben folyamatos, kiszámított, cinikus támadás éri a keresztény liturgikus év szerkezetét s egyes részeit, hol új, mindig csak árucikkek eladására összpontosító ünneppótlékokat vezetnek be—még a legjobbak közül való lett volna Valentin-nap, különösen ha Bálint-napnak nevezik—, üzleties kiüresítéssel fokozzák le ünnepeinket, mint adventünket (van, ahol a karácsonyi dallamok már Halottak napján szólnak), hol pusztai családi ünnepé teszik, mint a karácsonyt, hol csak hosszú hétvége alkalmá lett a kétnapos, vallási jelentését a közember szemében rég elvesztett ünnep. A szenvedés és feltámadás teológiai tartalma nélkül nagypéntek és húsvét csak valami télmetetés és tavaszünnep, (ne szegény nyuszikat sirassátok, inkább magatokat!), de már a Lélek kiadásának ünnepe semmiféle „humanista” módon nem értelmezhető át. Fordított folyamat játszódik most vaksi szemünk láttára. A zsidóság és a kereszténység a természeti és ezzel összefüggésben a mezőgazdasági ünnepek legnemesebbjét új tartalommal töltötte meg, a természeti megújulásban s az életadó természetben a világfenntartó Istent látta, a Mediterráneum, sőt, az egész emberiség őszinte istensóvárgását, tisztult rituális formáit értelmezte, s amit lehetett, Mózes, Jézus Krisztus, a pápák, de Luther sem irtották ki, (hiába vádolják őket ezzel is a szekularizátorok), hanem átértelmezve megtartották. (Ez pedig a spiritualistáknak nem tetszik.) Most a keresztény tartalom, sőt a zsidó-keresztény tartalom dühödt és tudatos kivonásának tanúi vagyunk. A hívők és az egyházi vezetők is önfeladó módon próbálnak alkukat kötni ünnepeik áthelyezésével, rövidítésével, a Krisztus-esemény földidézése helyett különféle, bár általában nemes emléknapok, de csak ünneppótlékok bevezetésével. Ismerjük és ismertessük meg a keresztény ünneplés értelmét, és ünnepeljünk időnk és erőnk méltó odaszánásával, tisztítsuk s tisztíttassuk meg naptárunkat a ráakódott idegen rétegektől, követeljük, hogy fontos teológiai tartalmú ünnepeinket hadd üljük a saját napjukon! Futás ez is, de nem szégyenteli menekülés, nem valami közvetlen haszon kergetése, hanem sürgető szükség. És a végén pálma vár.